

Voorkom kapotte mondhoeken

Trauma in de mondhoek van een paard is helaas een regelmatig voorkomend probleem dat ruiters tot wanhoop kan drijven. Als dierenarts heeft Remko Sweere er regelmatig mee te maken. Van alle paarden die hij in zijn werk tegenkomt, heeft dertig tot veertig procent een vorm van trauma in de mondhoeken, soms zonder dat de eigenaar het doorheeft. Hoe ontstaat dit trauma, hoe is het te behandelen en, nog belangrijker, hoe is het te voorkomen?

Tekst: Remko Sweere • Fotografie: VPGC, www.arnd.nl / Paula da Silva

WIE IS REMKO SWEERE?

Remko Sweere is werkzaam als dierenarts bij het Veterinair Paarden Gebits Centrum. Hier houdt hij zich voornamelijk bezig met het uitbalanceren van het gebit. Daarnaast is hij internationaal gecertificeerd chiropractor, voorzitter van de internationale vereniging voor bitfitters en docent bij de internationale opleiding tot bitfitter en bit-professional (IEEBF). De IEEBF biedt naast de opleiding tot bitfitter of bit-professional ook een tweedaagse cursus aan voor mensen die meer over bitgebruik willen weten.

REMKO SWEERE

BESCHADIGINGEN DOOR STANG EN TRENS

Ook de stang kan voor beschadigingen in de mond van het paard zorgen. De stang rust normaal gesproken op de tong. Wanneer door een niet-passend bit of te veel druk op het bit de stang als onprettig wordt ervaren, zal het paard zijn tong terugtrekken. Hierdoor komt de stang direct op de lagen (het tandloze gedeelte van de onderkaak) te liggen. De lagen bestaan uit een dunne laag slijmvlies over het bot die snel kan beschadigen. De beschadigingen lopen uiteen van een lichte slijmvliesbeschadiging tot botwoekeringen als het probleem langdurig wordt genegeerd.

FOTO 1: WINKELHAAKJE IN DE MONDHOEK

FOTO 2: MONDHOEK AAN BUITENKANT KAPOT

Trauma in de mondhoek wordt altijd veroorzaakt door het bit in combinatie met de ruitershand. In de praktijk komt dierenarts Remko Sweere meestal twee verschillende typen mondhoektrauma tegen, met elk een andere oorzaak. Trauma aan de binnenzijde van de mondhoek wordt vaak veroorzaakt door de schakeling bij het tussenstukje van het dubbelgebroken bit. Als deze schakeling in de mondhoek komt te liggen en hier scharniert, kan dit een winkelhoakje tot gevolg hebben, zoals te zien op **foto 1**. Omdat de verwonding helemaal aan de binnenzijde van de mondhoek zit, wordt deze in het beginstadium vaak niet opgemerkt door de ruiter.

De oorzaak van een mondhoek die klem komt te zitten in de schakeling van het bit kan bijvoorbeeld de maat van het bit zijn. Een te groot bit trek je makkelijker door de mond heen dan een goed passend bit. Daarnaast is er veel verschil in de grootte van het tussenstukje bij het dubbelgebroken bit. Een klein tussenstukje ligt mooi in het midden van de mond en zal minder snel voor trauma zorgen. Bij een te groot tussenstukje zal de mondhoek snel vastraken in de schakel. Zorg er verder voor dat het bit op de juiste hoogte in de mond hangt bij je paard. Een bit dat te los hangt, wordt sneller door de mond getrokken, waardoor de mondhoeken eerder beschadigd kunnen raken. Houd ook rekening met de lippen van je paard. Je kunt je voorstellen dat dikke lippen veel verder naar binnen toevouwen en er dus meer kans is dat deze klem komen te zitten in de schakeling van het dubbelgebroken bit.

Een andere reden van trauma in de mondhoek is het gebruik van een relatief dun bit in combinatie met een harde ruitershand. Hierdoor staat er constant te veel druk op de mondhoek, wat kan leiden tot een

meer oppervlakkige verwonding aan de buitenzijde van de mondhoek, zoals te zien is op **foto 2**. Deze beschadigingen zijn gemakkelijker te zien vanaf de buitenkant en dus valt het de ruiter vaak zelf al op.

RUITERHAND

Hoewel het bit grote invloed heeft op beschadigingen in de mond, speelt de ruitershand ook een belangrijke rol. Wanneer de ene kant wel beschadigd is en de andere kant niet, is er sprake van ongelijke druk op het bit en de mond. Ook beschadigingen door een te grote druk van het bit op de mond wijzen op een rijtechnisch probleem. Ruiters zijn zich vaak niet bewust van de druk die zij uitoefenen op de mond van hun paard.

De paardenmond is erg gevoelig en beschadigingen aan de mondhoeken zijn voor het paard dan ook erg onplezierig. Hoewel de ruiter het niet altijd direct merkt, mag aangenomen worden dat het paard er veel last van heeft. Zeker als er gewoon met bit doorgereden wordt. Wanneer er doorgereden wordt terwijl de mondhoek beschadigd is, kan het trauma zich bovendien over een breder gebied uitbreiden.

BEHANDELING

Trauma in de mondhoek is moeilijk te behandelen. Rust, in de zin van geen bit in de mond, blijkt in de praktijk het beste te werken. De ruiter kan eventueel bitloos verder rijden, indien mogelijk. Afhankelijk van de ernst van de beschadiging, zal de rust bestaan uit enkele dagen bij een lichte beschadiging tot wel enkele weken wanneer de mondhoek fors beschadigd is. Men begint vaak te snel weer met rijden, omdat de wond op het eerste gezicht genezen lijkt, maar dat is vaak alleen de oppervlakkige laag, zodat de mondhoek na één keer rijden weer open ligt.

Een manier om het genezingsproces te versnellen, is lasertherapie. Door het laseren van de mondhoek krijg je een snellere wondgenezing en zal er een sterke huidlaag ontstaan. Een periode van rust in combinatie met meerdere laserbehandelingen geeft vaak het beste resultaat. In ernstige gevallen, bij een duidelijke winkelhoak met littekenweefsel, kan gekozen worden voor chirurgisch ingrijpen. Hierbij moet wel worden uitgegaan van een herstelperiode van enkele maanden.

PREVENTIE

Trauma in de mondhoek is het gevolg van het gebruik van een bepaald type bit in combinatie met een verkeerd gebruik van de ruitershand. Zorg er dus voor dat je het juiste bit voor jou en je paard gebruikt. Een dubbelgebroken bit ligt symmetrisch in de mond, in tegenstelling tot een enkelgebroken bit. Daarbij past het dubbelgebroken bit zich beter aan aan de vorm van de paardenmond. Kies je voor een dubbelgebroken bit, neem er dan een met een klein, rond tussenstukje dat beter in het midden van de mond van je paard blijft liggen.

Er komen ook steeds meer (kunststof) ongebroken bidden op de markt. Deze hebben als voordeel dat er geen schakeling bij het bit zit waarin de mondhoek klem kan komen te zitten. Ze zijn echter niet voor elk paard geschikt en kunnen nog steeds oppervlakkige beschadigingen veroorzaken als er te veel druk op de mondhoek wordt uitgeoefend.

Naast een goed passend bit is ook de ruitershand van belang. Neem daarom je eigen rijstijl kritisch onder de loep bij bitproblemen. Met hoeveel druk op het bit rijd je nu echt en kun je je paard op twee teugels gelijk rijden? Is je paard aan een kant sterker, denk dan dat er in zijn mond of lijf een probleem kan spelen of dat je als ruiter zelf misschien niet in balans bent. 🐾